

Risto Piekka

Sammattiseura ry:n puheenjohtaja

SAMMATIN ITSENÄISYYSPÄIVIEN PÄÄJUHLAN TERVEHDYSPUHE 2016

Sampaala, Sammatti

06.12.2016

Arvoiset veteraanit, arvoisa juhlapuhuja, arvoiset juhlavieraat

Suomi viettää tänään 99:ttä itsenäisyytensä vuosijuhlaa. Tämän hetken maailman myllerryksessä meillä on aitoa syytä tuntea kiitollisuutta itsenäisyydestä, vapaudesta, turvallisuudesta, laillisuudesta ja turvallisista oloista. Äsken sanomaani tukevat lukuisat kansainväliset ja kansalliset tutkimukset, joissa Suomi sijoittuu maailman parhaimmiston, monessa mitalikolmikkoon.

Sammattissa on hienot ja kunnioitettavat perinteet itsenäisyyspäivän vietolle. Tästä ovat osoituksena tämän päivän tapahtumamme aamusta iltaan. Kokonaisuus on tehty yhteistyöllä. Tästä haluan kiittää Lohjan kaupunkia, aluseurakuntaa, koulua, maamiesseuraa, Sammatin marttoja, partiolaisia, MLL:n Sammatin osastoa, jokaista esiintyjää yhdessä ja erikseen sekä musiikin järjestelyistä huolehtinutta Tuulikki Elorantaa. Olemme toimineet jo etukäteen ties kuinka kauan Suomen tulevan juhluvuoden teeman ”Tehdään yhdessä” mukaisella tavalla. Sydämelliset kiitokseni.

Suomi viettää tulevana vuonna itsenäisyytensä 100-vuotisjuhlaa. Tämä ei ole ollut mikään itsestäänselvyys. Sen tämän päivän maailma osoittaa. Tämän itsenäisyyden sisältö ja tulokset, mutta myös tavoitteet ovat olleet sellaisia, että ne on haluttu säilyttää ja niitä puolustaa. Olkoon tästä osoituksena seuraavat kaksi esimerkkiä:

- Toiseen maailmansotaan osallistuneista maista demokraattisesti valittu parlamentti kokoontui sodan aikana säännöllisesti vain kahdessa maassa: nämä olivat Englanti ja Suomi
- Toiseen maailmansotaan osallistuneista maista kolmea pääkaupunkia ei vallattu: nämä olivat Lontoo, Moskova ja Helsinki.

Johtopäätös edellisestä on, että Suomen kansan hermot pitivät, se pysyi varsin yksituumaisena. Suomen puolustusvoimat täyttivät sille asetetut tehtävät ja vastuullinen poliittinen johto onnistui suurimmassa asiassa eli itsenäisyyden säilyttämisessä. Turhaan ei siis ensi vuonna juhlita myös Marsalkka Mannerheimin syntymän 150-vuotisjuhlissa.

Suomen itsenäisyyden mahdollistivat monet säikeet. Yksi keskeisimmistä oli aito, rauhanomainen kansallisuusaate ja siihen liittyvä kansallinen herääminen. Tämän liikkeen keskeiset voimat olivat Elias Lönnrot, J.V. Snellman, J.L. Runeberg ja Sakari Topelius. Jokainen heistä omilla erityisaloillaan. On tosiasia, että tuon nelikon aikaansaama henkinen perintö on kestävää suomalaisuutta.

Ennen kaikkea muuta on kuitenkin Elias Lönnrot, hänen Kalevalansa ja suomen kielensä. Turhaan ei ole Kalevalasta sanottu, että sen merkitys kaikelle sille, mikä mielletään suomalaisuudeksi, on valtava.

Mutta entä sitten Elias ja Suomen itsenäisyys?

Otan esille vain yhden säikeen Eliaksen tavattoman monipuolisesta vaikuttamisesta itsenäisyyskehitykseemme. Tämä säie on yhteiskuntaelämämme keskeisiin asioihin tänäkin päivänä liittyvä sanastomme, kiellemme.

Ensinnäkin Elias keksi sanat itsenäinen ja itsenäisyys.

Otan vielä muita esimerkkejä: äänioikeus, ihmisarvo, kansallisuus, kirjallisuus, sopimus, pöytäkirja, aloite, kirjelmä, käsite, hallinto, hinnasto, kotimainen ja johtaa.

Niin. Tuttuja ja turvallisia sanoja, meille tänään tuiki tavallisia, mutta jonkun oli ne keksittävä ja saatava yleisesti hyväksytyiksi 150 vuotta sitten.

Itsenäisyyden tienviittoina Elias Lönnrotin suomi-ruotsi – suomi – sanakirja oli aivan keskeinen. Ensiksikin siksi, että molemmilla kieliryhmillä oli samasta asiasta oma sana, jonka sisällön molemmat ymmärsivät samalla tavalla. Toiseksi suomen kielestä tuli tasaveroinen ruotsin kielen kanssa vuodesta 1883 lukien. Miten se olisi voinut olla ilman omia sanoja tasaveroinen?

Valtiollisen sanaston lisäksi suomen kielen kehittyminen ja kansallinen herääminen merkitsivät kunnallisen itsehallinnon mahdollistumista ja kansalaisjärjestöjen syntymistä. Tässä olisi kaksi mielenkiintoista tutkimuskohdetta tänäänkin niin ajankohtaiseen kuntarakenteen uudistamiseen ja kansalaisjärjestöjen monipuoliseen toimintaan. Tutkimuskohteet voisivat olla esimerkiksi seuraavat kaksi:

- Suomen kielen vaikutus erilaisten kansalaisjärjestöjen syntyyn. Niiden ensimmäinen nousukausi ajoittui 1870-luvulle esimerkkeinä kansanvalistus, urheilu, laulu, nuorisoyms seurat ja
- Mikä merkitys Elias Lönnrotilla oli vuosien 1865 ja 1873 kunnallislakien aikaansaamiseen ja erityisesti niiden soveltamiseen

Elias Lönnrot ja itsenäisyys kuuluvat yhteen. Otettakoon siitä tässä ja tänään vielä yksi esimerkki kansalaistoiminnasta Kokemäellä huhtikuussa 1876 – siis 140 vuotta sitten. Juhlaa vietettiin ”Mainion suomalaisen Elias Lönnrotin kunniaksi ja Kansanvalistusseuran hyväksi”. Illan ohjelmaan kuului esitelmä Elias Lönnrotista, jonka jälkeen laulettiin seisaaltaan Maamme-laulu. Juhlijoiden kansallista mieltä vahvistettiin dramaattisin elein: ”kun valkiat sytytettiin, ilmestyi kuusimajan päälle tuliset sanat ”Eläköön Suomi”.

Hyvät kuulijat

Edellä oleva on historiaa. Siitä voidaan ja pitää oppia. Oppia ja katsoa eteenpäin. Itsenäisyyspäivän vietossa on aina kysymys myös viestinvaihdosta : hyvän perinnön ja kokemuksen sekä hiljaisen tiedon siirtämisestä. Tällaisesta on kyse myös koko ensi vuoden juhlateemassa ”Tehdään yhdessä”.

Minulla on kunnia toivottaa Sammattiseuran puolesta jokaisen teistä tervetulleeksi tähän juhlatilaisuuteen.

Tervetuloa ja hyvää itsenäisyyspäivää